

DIAGONAL 666

UN MONUMENT A L'OCUPACIÓ DE L'EXÈRCIT FRANQUISTA

SANTIAGO GOROSTIZA LANGA

Santiago Gorostiza

Langa és llicenciat en Història (2011, Premi Extraordinari) i en Ciències Ambientals (2004) per la Universitat Autònoma de Barcelona. Becari de la Fundació "La Caixa" (2011-2012), per realitzar el Màster Interuniversitari en Història Contemporània, dut a terme a la Universidad Autònoma de Madrid. Doctorand Marie Curie al projecte European Network for Political Ecology, Universidade de Coimbra, Portugal.

Malgrat que ha aconseguit passar desapercebuda a bona part dels habitants de Barcelona, durant els darrers 25 anys la Residència d'Oficials de l'Exèrcit, a Pedralbes, ha fet diverses aparicions a la vida pública de la ciutat. La matinalada del 9 de setembre de 1988, per exemple, tres persones foren detingudes no gaire lluny de l'edifici. Posteriorment, van ser acusades de col·locar una bomba a la residència militar i de pertinença a Terra Lliure.¹ Quatre anys després, al març de 1992, la membre

d'ETA Idoia López Riaño fou identificada quan recollia informació sobre l'edifici, però va aconseguir fugir.²

Un altre intent, ben diferent, va arribar per vies institucionals. De cara als Jocs Olímpics de 1992, l'Ajuntament de Barcelona va incloure la Residència d'Oficials en el pla d'hotels que calia construir a la ciutat. A la finca s'hi preveia edificar un hotel de cinc estrelles, però a finals de 1989 les negociacions entre les administracions es van encallar. Segons que es va publicar a la

Arxiu Municipal Contemporani

premsa, un dels motius de desacord va ser la fórmula de cessió dels terrenys per part del Ministeri de Defensa, que no satisfia ni l'Ajuntament ni la Generalitat.³

Hi havia, però, un altre actor implicat en el litigi per la finca. El solar on s'havia edificat la residència havia estat donat gratuïtament a l'exèrcit l'any 1939. Cinquanta anys després, si la finca havia de tenir un nou ús, la família del donant també hi tenia alguna cosa a dir. Un intercanvi d'articles i de cartes al director de *La Vanguardia* va fer pública la polèmica al voltant de la planejada substitució de la Residència d'Oficials. En primer lloc, Enric Lacalle va publicar una carta oberta a l'aleshores ministre de Defensa, Narcís Serra, criticant la decisió de desmantellar l'edifici.⁴ Uns dies després, Juan Valverde, director de la gerència d'infraestructures del Ministeri de Defensa, contestava que amb els diners obtinguts amb la venda de la finca es construiria una nova residència. Valverde, de fet, afirmava que gairebé tota la finca de la residència havia estat lliurada de forma «pura, gratuïta, perpetua e irrevocable», i que la resta dels terrenys havien estat adquirits per compra-

venta l'any 1940.⁵ Finalment, aquesta carta va ser contestada a la mateixa secció per Fernando Garí, fill del donant de la finca: Josep Garí Gimeno (Barcelona, 1886–1965). En representació dels hereus, Fernando Garí afirmava que el lliurament del solar, amb escriptura de 1939, precisava que la finalitat de la donació era la construcció d'una residència per a oficials de l'exèrcit. I advertia que durien a terme accions legals si es continuava amb el projecte de convertir la finca en un hotel privat.⁶

Tot i que a finals de 1991 la Comissió d'Urbanisme de Catalunya va aprovar la construcció d'un hotel en substitució de la residència, l'acord estava subjecte al fet que el Ministeri de Defensa tanqués les instal·lacions.⁷ Aquesta circumstància no es va complir, i finalment la residència fou retirada del pla d'hotels. Per tant, després de les desamortitzacions militars de la dècada de 1980, l'edifici és actualment un dels darrers vestigis de la presència de l'exèrcit espanyol a Barcelona, juntament amb el quarter del Bruc, l'edifici de Capitania, i les instal·lacions de Marina i el Sector Aeri prop del passeig de Colom. El quarter de Lepant

Maqueta de l'edifici de la Residència d'Oficials de l'Exèrcit, situat a la Diagonal a la confluència amb el carrer del Capità Arenas, al barri barceloní de Pedralbes.

AFB

AFB

AFB

s'hi estan edificant diferents equipaments i també vivendes.⁹

Actualment, superades aquelles vicissituds, la residència continua complint la seva funció al número 666 de l'avinguda Diagonal. El present article traça els orígens d'aquest edifici, la seva construcció i usos durant la postguerra.

ELS ORÍGENS DE LA RESIDÈNCIA D'OFICIALS DE BARCELONA.

El 24 de juliol de 1936, vençut el cop militar a Barcelona, la incautació d'empreses estava a l'ordre del dia. En aquella data, un comitè de treballadors de la Societat d'Aigües de Barcelona (SGAB) confiscava l'empresa i n'apartava de la gestió el consell d'administració.¹⁰ Posteriorment, l'empresa d'aigües va ser col·lectivitzada.¹¹ El comitè, dirigit per Josep Maria Tarafa i Munté,¹² va anar a veure el conseller delegat, Josep Garí Gimeno, per notificar-li la fi del seu mandat.¹³ Conegut com a *Pepe*, Josep Garí era un conegut banquer barceloní, primer executiu de la Banca Arnús-Garí, i que tenia una participació important a diverses empreses. Estava estretament relacionat amb Francesc Cambó i amb Joan Ventosa, i durant els anys 1920 havia liderat una sèrie d'operacions financeres que van permetre adquirir diverses empreses de capital estranger, com ara Tramvies de Barcelona, la Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics o la mateixa SGAB.¹⁴ Davant la violència desfermada durant l'estiu de 1936, la seva situació a la ciutat va esdevenir compromesa. Al mes d'agost va aconseguir fugir de Barcelona i es va dirigir a territori rebel a la República. A principis de setembre de 1936 ja era a Burgos, exer-

[a dalt a la dreta] Paleta de plata commemorativa lliurada a Josep Garí. S'hi pot llegir: «Colocación de la primera piedra de la residencia para oficiales. 3 de agosto de 1939, Año de la Victoria. Recuerdo D. José Garí Gimeno»

[a dalt a l'esquerra] El General en Cap de la 4a Regió, Luis Orgaz, pronuncia unes paraules davant l'oficialitat assistent a l'acte de donació dels terrenys a l'entrada de l'avinguda Diagonal. Al seu costat, Ignasi Coll Portabella, president de la SGAB, i Josep Garí Gimeno, conseller-delegat de la SGAB i donant a títol personal dels terrenys.

[a l'esquerra] Sota la mirada dels militars assistents i del General en Cap de la 4a Regió Militar, Luis Orgaz, Ignasi Coll col·loca la primera pedra de la Residència d'Oficials de Barcelona

ha donat pas a la Ciutat Judicial; els de Jaume I i Roger de Llúria a la Universitat Pompeu Fabra; i el convent –i posteriorment quarter– de Sant Agustí allotja ara unes instal·lacions municipals, una escola de pastisseria i el Museu de la Xocolata.⁸ Pel que fa a l'espai ocupat per les casernes de Sant Andreu,

cint de contacte entre els militars rebels i Joan Ventosa i Francesc Cambó.¹⁵

A banda de les seves gestions polítiques, una de les preocupacions principals de Josep Garí va ser assegurar la recuperació de les empreses en les quals participava. El 15 de setembre de 1936, tornava a Burgos acompanyat pel director de la SGAB, José Maria Soler Nolla. Allà van comunicar per escrit a la *Presidencia de la Junta Técnica del Estado* el seu compromís d'aportar, un cop acabada la guerra, un milió de pessetes com a mostra d'adhesió al govern rebel.¹⁶ La seva relació amb el règim colpista, però, va ser accidentada. Durant la guerra civil, Garí, que entrava i sortia d'Espanya, va ser detingut per les autoritats franquistes en circumstàncies no del tot aclarides.¹⁷ D'altra banda, el falangista José María Fontana recordava que Garí va acompanyar els seus fills davant Manuel Hedilla, i els va oferir «para el mayor Servicio de la Falange y de España».¹⁸ En tot cas, les motivacions exactes d'una segona donació seva, aquesta a títol personal i dirigida al general Franco amb data de 30 de maig de 1938, resulten incertes.¹⁹ Garí va escollir per a aquesta donació una finca de la seva propietat situada a l'entrada de la Diagonal, arbrada i amb una pista de tennis. La destinació que es donés a aquest terreny, així com a la donació econòmica promesa per la SGAB, l'havia de decidir Franco mateix.²⁰

Només una setmana després de l'ocupació de Barcelona, *La Vanguardia Española* feia pública la donació del solar per part de Garí.²¹ La decisió sobre el seu destí va arribar acabada la guerra, quan Francisco Franco Salgado-Araújo comunicava en nom del general Franco a Josep Garí i a la SGAB l'acceptació de les donacions a les quals s'havien compromès.²² Les dues s'havien de destinar a la construcció d'una residència d'oficials a Barcelona, «digna de su jerarquía, que tuviera un ambiente conservador de las virtudes y la disciplina castrenses».²³

LA FORMALITZACIÓ DE LA DONACIÓ. A les onze del matí del dijous 3 d'agost de 1939, Josep Garí Gimeno i José María Soler de Nolla acudien a una reunió a l'edifici del Govern Militar de Barcelona. El primer ho feia en nom propi, i el segon en representació de la SGAB. D'altra banda, hi assistien també el Governador Militar de Barcelona, Pedro Yeregui; el coronel Fernando Morillo Farfán; el coronel Joaquín Coll Fuster, en representació de la *Comandancia General de Ingenieros*; el comandant d'intendència Manuel Garnica

Arxiu Municipal Contemporani

Giménez, en representació de la *Jefatura de Propiedades Militares*, i el comissari de guerra Daniel López Martínez, en representació de la *Intervención General del Estado*. A la reunió, Garí es va ratificar en l'oferiment del solar i en signà la cessió *al Estado Español con destino al Ejército Nacional*, obligant-se a emetre l'escriptura pública corresponent. Soler de Nolla, en nom de la SGAB, va corroborar el compromís d'aportar un milió de pessetes, destinades «a un edificio para residencia y Centro Cultural de Oficiales Solteros del Ejército, Marina y Aviación». Finalment, el coronel Morillo Farfán, juntament amb les autoritats militars presents, va acceptar la donació en nom de l'Estat Espanyol.²⁴

L'edifici de la Residència va ser projectat pels arquitectes Josep Soteras Mauri (Barcelona, 1907-1989) i Manuel Solà-Morales i de Rosselló (Olot, 1910-Barcelona, 2003), aleshores tinent provisionals d'enginyers.

Enmig d'una ciutat esclafada pels bombardejors, les obres destinades a acollir els oficials franquistes es van fer a un ritme altíssim, amb l'aportació econòmica de nombroses empreses i particulars

El mateix dia, a les sis de la tarda, se celebrava l'acte de col·locació de la primera pedra de la residència, a l'avinguda del Generalísimo Franco, nom que el nou règim havia donat a la Diagonal. L'esdeveniment fou de caràcter purament militar, obert als caps i oficials lliures de servei, però sense convidats.²⁵

Luis Orgaz, general en cap de la 4a Regió, va pronunciar unes paraules en nom de Franco, agraint la donació. Tot seguit, es va beneir la primera pedra de la residència, que va ser col·locada per Ignasi Coll Portabella, president de la SGAB. Tant ell com Garí van fer un parlament, i en acabat tots dos van rebre com a record commemoratiu una paleta de plata.²⁶

Malgrat la genuflexió que mostren les imatges, que es van publicar a diaris de Madrid com *ABC*, les relacions de Josep Garí

amb el règim franquista no van ser fàcils.²⁷ Només tres dies després d'aquest acte, diverses publicacions informaven de la imposició d'una multa de 10.000 pessetes a Garí per part del Governador Civil de Barcelona. El motiu era haver avalat una persona, Jaume Ubiñana Umbert, que, suposadament, havia destacat en el règim republicà.²⁸

LA RESIDÈNCIA D'OFICIALS A LA POSTGUERRA BARCELONINA. El projecte de construcció de la residència fou coordinat per una comissió de militars i pels mateixos Garí i Soler Nolla.²⁹ Van tenir la col·laboració tècnica dels arquitectes Josep Soterias Mauri i Manuel Solà-Morales i de Rosselló, aleshores tinent provisionals d'enginyers i que posteriorment havien de ser figures rellevants de l'arquitectura de la postguerra. El Capità General de la 4a Regió Militar va expressar als arquitectes el seu desig que l'obra estigués acabada tan aviat com fos possible. D'aquesta manera, enmig d'una ciutat esclafada pels bombardejors, on l'allotjament per militars era escàs, les obres destinades a acollir els oficials franquistes es van realitzar a un ritme altíssim, amb la participació de més de cinc-

Terrenys de la Diagonal on més tard s'aixecarà la Residència d'Oficials, en una fotografia dels anys 1930.

cents treballadors de diferents rams de la construcció. Durant els mesos en què es treballava en l'edifici, nombroses empreses i particulars de la ciutat van aportar nous donatius.³⁰ El llistat de donants es va publicar a la revista *Nueva España*, que va dedicar un número monogràfic a l'edifici en la seva edició d'octubre-novembre de 1940 (vegeu l'annex).³¹ Les obres van consumir 832 tones de ciment i 160 de ferro, i el cost total de la construcció va ascendir a 2.687.000 pessetes, una xifra més que considerable a l'època. A finals d'abril de 1940, menys de 10 mesos després de la col·locació de la primera pedra, la Residència d'Oficials estava completada.³²

Finalment, la residència fou inaugurada el 30 de maig de 1940, el dia de Sant Ferran, patró de l'arma d'enginyers.³³ La darrera pedra i l'edifici foren beneïts pel bisbe de la diòcesi de Barcelona, i es va fer una visita a les instal·lacions, que podien allotjar cent cinquanta oficials en habitacions individuals, i tenien servei de restaurant, bar, piscina, gimnàs i pista de tennis. Les calderes, la cuina, els vestuaris i habitacions del servei estaven situades en un semisoterrani.³⁴ Segons els plànols que se'n conserven a l'Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona, l'edifici també disposava d'un refugi.³⁵

En el moment de la inauguració, a la major part dels voltants de la residència encara hi havia camps. L'única excepció era el palau Abadal, situat a l'altra banda del carrer Capitàn Arenas, i la presó de dones de les Corts, ubicada a l'altra banda de la Diagonal, on ara hi ha uns grans magatzems.

L'estrena social de la Residència d'Oficials va arribar dues setmanes més tard. El 12 de juny de 1940, en ocasió de la revetlla de Sant Antoni, es va celebrar un ball al qual van assistir bona part de les autoritats civils i militars de la ciutat. La crònica de *La Vanguardia Española* no dubtava a considerar l'edifici un *palacio*, i pel que fa a l'afluència de visitants, afirmava que «*citar nombres sería tanto como hacer una enumeración de toda la sociedad barcelonesa*». La festa, segons el diari, havia de constituir l'esdeveniment més destacat de l'estiu; i fou «*una de las más brillantes que se recuerdan en Barcelona*».³⁶

Aquestes grans revetlles i festes a la residència van esdevenir un costum que contrastava amb l'afamada Barcelona de la postguerra. Es repetien diverses vegades a l'any, amb motiu de les revetlles de Sant Ferran, Sant Antoni, o Santiago, i eren anunciades com a celebracions benèfiques, els

Foto-Inform Brangull. Col·lecció particular

guanys de les quals es destinaven a les vídues i orfes de diferents cossos de l'exèrcit franquista. Les festes s'anunciaven repetidament a la premsa des de setmanes abans, i també es publicaven els telèfons de les nobles, senyores i senyoretes a les cases de les quals es podien demanar invitacions.³⁷ Per assistir a les revetlles s'organitzaven serveis especials d'autobusos, i es permetia la circulació nocturna dels vehicles privats que poguessin demostrar que anaven o tornaven de la residència.³⁸

A la revetlla de Santiago de 1943, per exemple, van assistir-hi nombrosos càrrecs militars, civils i de Falange. Tot el recinte estava il·luminat amb bombetes que penjaven entre les branques dels arbres i dels arbustos, i la pista de tennis amb fanalets a la veneciana. Hi havia tres orquestres: una a la sala de festes de la Residència, l'altra a la pista de tennis, i la darrera vora la piscina. Ja de matinada, artistes estrangers de la revista musical *Luces de Viena* varen oferir representacions.³⁹ A l'any següent, a la revetlla de Sant Ferran, a aquests entreteniments, s'hi van afegir els castells de focs artificials, un dels quals representava l'escut de l'Arma d'Enginyers.⁴⁰ Tot plegat a poques desenes de metres de la presó de dones de les Corts.

D'altra banda, la luxosa residència va passar a ser un espai d'obligada visita per les

Revetlla a la residència d'oficials, juny de 1946.

Les grans revetlles i festes a la Residència van esdevenir un costum que contrastava amb l'afamada Barcelona de la postguerra. I tot plegat, a ben pocs metres de la presó de dones de les Corts ♪

El maig de 1941 el cònsol italià a Barcelona visitava la Residència d'Oficials, a la qual va lliurar un bust de Mussolini. Pocs dies després, el Partit Nacionalsocialista Alemany els regalava un bust d'Adolf Hitler

autoritats nacionals i estrangeres que passaven per la ciutat. Franco la va visitar a principis de 1942,⁴¹ i el capità general de la 4a Regió hi oferí dinars a les autoritats militars i civils de Barcelona, en ocasions amb trescents comensals.⁴²

LA GERMANDAT AMB L'EXÈRCIT ALEMANY I ITALIÀ. El maig de 1941 el cònsol italià a Barcelona visitava la Residència d'Oficials, a la qual va lliurar un bust de Mussolini.⁴³ Pocs dies després, en un acte similar, era el Partit Nacionalsocialista Alemany el que els regalava un bust d'Adolf Hitler, acompanyat per quatre porcellanes de figures eqüestres, una de les quals representava un soldat de les SS.⁴⁴ Les figures van quedar instal·lades al vestíbul del pis principal de la Residència, i actualment tres d'elles encara es conserven a l'edifici de Capitania a Barcelona.⁴⁵

El capità general, Luis Orgaz, va agrair la donació explicant que l'exèrcit alemany havia finançat part de la decoració i dels mobiliari de la Residència, amb la finalitat de fer perpètua la memòria de la col·laboració d'aquells «*buenos alemanes de la Legión Cóndor que supieron dar su vida por la razón internacional*». Segons Orgaz, aquesta iniciativa havia par-

tit d'Adolf Hitler mateix, i fou comunicada pel cònsol d'Alemanya. Durant la visita que Himmler va fer a Catalunya l'octubre del 1940, en conèixer aquesta col·laboració, va voler contribuir-hi amb una donació artística, que es va materialitzar en les figures de porcellana d'Allach.⁴⁶

Unes setmanes després, el 22 de juny de 1941, les tropes alemanyes iniciaven la invasió de la Unió Soviètica. La participació d'Espanya, mitjançant la *División Azul*, es va organitzar ràpidament. A mitjan octubre la infanteria entrava en combat en una ofensiva alemanya, creuant el riu Volchov. A Barcelona, una setmana després, s'inaugurava a la Residència d'Oficials una «sala alemanya». L'ambaixada alemanya a Madrid havia pagat la decoració a l'estil germànic del vestíbul del pis principal de la residència, i els agregats militars es van desplaçar a Barcelona per celebrar-ne l'obertura. A més del cònsol i vicecònsol alemanys, hi assistiren alts càrrecs militars de l'exèrcit espanyol com el general Esteban Infantes, que a finals de 1942 va substituir Muñoz Grandes al capdavant de la *División Azul*. L'acte va consistir en un breu discurs del tinent coronel Wilhelm enaltint el record de la Legió Cóndor i recordant els llaços comuns entre l'exèrcit espanyol i l'alemany.⁴⁷

A les imatges només es veu un dels angles de la sala, amb el bust de Hitler regalat uns mesos abans i una pintura mural que mostra soldats alemanys i espanyols lluitant junts, amb l'Alcázar de Toledo al fons. També s'hi pot llegir la inscripció que diu «Hemos lucha-

[a l'esquerra]
Vestíbul del pis principal on part de la decoració i els mobles van ser finançats per l'exèrcit alemany.

[a la dreta]
Acte de donació d'un bust de Hitler i de quatre porcellanes de figures eqüestres a la residència d'oficials, per part del Partit Nacionalista Alemany.

ONV

Col·lecció/Institut d'Estadís Fotogràfics de Catalunya

AFB

do por España». A la resta, segons la crònica de *La Vanguardia Española*, hi havia en primer terme una inscripció en lletres daurades, entre un escut d'Espanya i una creu gamma-da rodejada d'una corona de llorer i alzina. La inscripció deia:⁴⁸

«Hermanos de armas alemanas muertos en el cumplimiento del deber. ¡Presentes! España no olvida vuestros servicios».

Els retrats que hi havia a la sala pertanyien al mariscal Göring, a l'almirall Raeder i als generals Keitel i Von Brauchitsch. Finalment, a l'altre angle de la sala hi havia una vitrina amb llibres i les figures de porcellana lliurades mesos abans.

Durant les setmanes següents, van començar a arribar a Espanya les notícies de les primeres baixes a la División Azul. I passat un mes de l'estrena de la sala alemanya a la Residència d'Oficials, se celebrava davant l'edifici la inauguració d'un monument als caiguts de la Legió Còndor.⁴⁹ De nou, l'acte va compartir amb l'assistència d'alts càrrecs de l'exèrcit i de la representació de l'ambaixada alemanya.

Al costat del monòlit hi havia, i hi continua avui, el monument a Domènec Martí i Julià, president de la Unió Catalanista, inaugurat per l'ajuntament republicà de la ciutat el 21 de juny de 1936. En acabar la guerra,

l'estàtua va romandre a l'emplaçament, encara que la inscripció en català fou destruïda. I des de novembre de 1941 fins a principis dels anys 80, la va acompanyar la làpida commemorativa als caiguts de la Legió Còndor, que havia bombardejat la ciutat. A la restauració del monument a Martí Julià, realitzada a finals de 1978,⁵⁰ va seguir el desmantellament del monument erigit als soldats alemanys, dut a terme una nit de la tardor de 1980. El regidor Lluís Reverter, que se'n va ocupar, recordava la tensió que va experimentar durant el desmuntatge del monument.⁵¹ Pel que fa a la *Sala Alemana*, no s'han trobat dades sobre la seva data de desmantellament. Les fotografies que es conserven a la Residència mostren que ben avançada la dècada de 1960 el bust de Hitler havia desaparegut, però que les figures de porcellana continuaven exposades. Pel que fa a la pintura mural, la bandera nazi havia estat repintada com a bandera espanyola, i el lema «Hemos luchado por España» esborrat.

Altres símbols es van mantenir més temps. A l'abril de 2009, el diari *Público* va denunciar la permanència d'un retrat del dictador Franco a la tercera planta de la residència, que posteriorment fou retirat.⁵²

CONCLUSIONS. Després de la inauguració social de la Residència d'Oficials de Barcelona, *La Vanguardia Española* considerava que l'edifi-

El tinent coronel Wilhelm s'adreça als assistents a l'acte d'inauguració de la sala alemanya, a la Residència d'Oficials. A la paret es pot llegir "Hemos luchado por España". Al seu costat, el bust d'Adolf Hitler donat uns mesos abans.

Làpida commemorativa d'uns aviadors de la Legió Còndor morts en combat a Espanya, erigida a l'avinguda Diagonal de Barcelona, davant mateix de la Residència d'Oficials.

ci, «honra a Barcelona, ya que puede decirse que Barcelona entera ha cooperado a su finalidad para alojar dignamente a los oficiales de nuestro glorioso Ejército en el palacio cedido al efecto por don José Garí». ⁵³ El mateix missatge transmetia Miquel Mateu i Pla al monogràfic de *Nueva España* dedicat a la Residència, amb un article titulat «Eterna e inmensa gratitud de la ciudad». Certament, aquells que volien confraternitzar amb el nou règim van trobar en la Residència d'Oficials una oportunitat per mostrar el seu suport a la institució militar. És prou clar que l'allotjament dels nombrosos oficials que van ocupar la ciutat a partir del final de la guerra civil era un problema que l'exèrcit havia d'abordar. Però la construcció de la luxosa residència, bastida amb les donacions d'empreses i particulars de la ciutat de Barcelona, va tenir un cost astronòmic per l'època. A més, amb la presó de dones de les Corts a uns centenars de metres, l'edifici representa un sím-

bol de les distincions socials a la ciutat durant la immediata postguerra. En conjunt, la Residència d'Oficials va esdevenir una peça més de l'espai memorial franquista que, format per diversos monuments, es va anar configurant durant dècades a l'avinguda Diagonal, per on les tropes rebels havien ocupat la ciutat, i que ha estat desmantellat lentament a partir de la transició a la democràcia.

Amb els anys, les referències de l'edifici a la premsa van anar disminuint, i la urbanització de la zona es va completar. Però el conflicte al voltant de la propietat d'aquesta finca pot reaparèixer. De fet, l'any 2008 l'associació de veïns de les Corts va reclamar el traspass de la Residència d'Oficials a l'ajuntament de Barcelona, proposant habilitar-la com a residència per a gent gran i llar d'infants pública. ⁵⁴ La regidora executiva de les Corts va considerar-ho impossible.

Pel que fa a Josep Garí, acabada la guerra va reprendre la seva exitosa vida empresarial. A la dècada de 1940 va vendre la banca Arnús-Garí al Banesto, i va continuar als consells d'administració de diverses empreses. Quan Francesc Cabana el va conèixer l'any 1963, poc abans de la seva mort, va trobar un home que es considerava derrotat per la guerra, i que afirmava haver-se vist obligat a vendre el banc. ⁵⁵ Aquesta posició resultava clarament contradictòria amb la seva imatge pública de recolzament al règim.

Finalment, part de la confusió sobre la propietat de la finca pot ser causada pel fet que, després de la donació, una part addicional dels terrenys van ser adquirits per l'Estat i es van agregar a la residència. Mentre que l'acord signat per Garí el 3 d'agost de 1939 afirma clarament que la finca se cedeix a l'Estat Espanyol «libre de toda carga y gravamen», la donació es va concretar posteriorment en dues escriptures notaries. La primera d'elles, realitzada el 30 de desembre de 1939, es referia a la donació de la finca principal. La segona escriptura, amb data de 14 de maig de 1940, correspon a la compra d'una porció addicional de la finca, que es va agregar a la primera. Podria ser que la primera escriptura detallés les condicions de la cessió de la finca de forma diferent a l'establerta en el document signat el 3 d'agost de 1939, que es conserva a l'Arxiu de la Sotsdelegació del Govern a Barcelona. Però sigui com sigui, el registre de la propietat estableix clarament que el titular actual de la finca 2267 de les Corts, a l'avinguda Diagonal 666, és l'Estat Espanyol i el seu ram de guerra. ⁵⁶ ■